

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 47. broj

20. studenoga 2025.

cijena 300 Ft

miCROfon

FOTO: MATE GECZI

8. i 9. stranica

Sjednica Predsjedništva SHM-a

3. stranica

U Semelju

4. stranica

Tjedan Hrvata u Velikoj Kaniži

10. i 11. stranica

Što su prioriteti?

Među narodnostima vrlo se često naglašava važnost očuvanja narodnosnog jezika, koji je možda najjača sastavnica u izgradnji nacionalnog identiteta. „Duhovna građevina samobitnosti gradi se na jeziku“. Tu su rečenicu više puta rekli naši društveno-politički čelnici. Vjerujem da se većina nas slaže s tim, ali načisto smo i s tim da broj pripadnika hrvatske narodnosti koji hrvatski jezik smatraju svojim materinskim jezikom opada. To pokazuju i podatci iz popisa stanovništva.

Poznato nam je i to da su učenje narodnosnog, odnosno hrvatskog jezika u posljednje vrijeme preuzele školske ustanove. Njihovi djelatnici posebno se trude da brojnim programima podupiru usvajanje hrvatskog jezika i organiziraju programe u kojima se povezuju s ustanovama iz matične domovine kako bi mladi naraštaji što više vježbali komunikaciju na hrvatskome jeziku. Veliki su to naponi za jednu narodnosnu ustanovu jer održavatelj često ima vrlo malo materijalnih sredstava za dodatne narodnosne programe. Jedina im je mogućnost za pokrivanje dodatnih troškova prijavljivanje na natječeje iz narodnosnih fondova, što ustanove i čine svake godine – nekad s manjim, nekad većim uspjehom, a nekad nažalost i bez uspjeha.

Vrlo mi je teško prihvatiti kad se jedan projekt koji je doista namijenjen očuvanju hrvatskog jezika ne pomaže, a mnogi drugi programi na kojima jezik ni ne dođe do izražaja pomaže sa zavidnim iznosom. Posebno mi je teško kad doznam da jedna od hrvatskih školskih ustanova koja već pola stoljeća odgaja mnoštvo hrvatskih učitelja i odgajatelja koji i dandanas rade u raznim hrvatskim odgojno-obrazovnim ustanovama nije uspjela dobiti ni forintu za jedan prekrasan projekt u kojem se posebno brine o učenju hrvatskog jezika. Naravno, shvaćam i to da su materijalni izvori ograničeni, ali kad je riječ o mladeži, o jeziku, o hrvatskoj odgojno-obrazovnoj ustanovi koja je svojim višedesetljetnim hrvatskim obrazovanjem dokazala da je učinila mnogo glede očuvanja hrvatskog jezika, kad njezini učenici iz godine u godinu ostvaruju zavidne rezultate na raznim hrvatskim državnim natjecanjima, nisu li zaslužili neke prioritete za dobivanje potpore? Što su glavni prioriteti?

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Na sjednici je sudjelovao i hrvatski glasnogovornik Jozo Solga, koji je u svojem izlaganju naglasio važnost stvarne primjene manjinskih prava, jačanja institucionalne zaštite te osiguranja stabilnosti sustava manjinskih samouprava i obrazovanja.“

U Budimpešti je 22. rujna održana prva jesenska sjednica Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta na kojoj su članovi Odbora saslušali kandidate za pučkog pravobranitelja za temeljna prava te za njegovu zamjenicu zaduženu za zaštitu prava narodnosti. Na sjednici je sudjelovao i hrvatski glasnogovornik Jozo Solga, koji je u svojem izlaganju naglasio važnost stvarne primjene manjinskih prava, jačanja institucionalne zaštite te osiguranja stabilnosti sustava manjinskih samouprava i obrazovanja.

U raspravi pod prvom točkom dnevnoga reda razmatrane su dvije teme: a) Saslušanje dr. Imre Juhásza, predloženog kandidata za pučkog pravobranitelja (ombudsmana) za temeljna prava (na temelju članka 6. stavka 4. Zakona CXI. iz 2011. o pučkom pravobranitelju za temeljna prava) te b) Saslušanje dr. Laure Zsuzsanne Gyeney, predložene kandidatkinje za zamjenicu pučkog pravobranitelja zaduženu za zaštitu prava narodnosti koje žive u Mađarskoj (na temelju članka 7. stavka 5. istoga zakona).

U raspravi je, među ostalima, sudjelovao i hrvatski glasnogovornik Jozo Solga, koji je tom prigodom istaknuo:

„S poštovanjem pozdravljam gospođu kandidatkinju i gospodina kandidata te im prije svega želim izraziti zahvalnost što su prihvatili kandidaturu. Unutar našeg odbora zasigurno neće biti izloženi napadima, ali na sljedećoj sjednici mogu se pripremiti na to da njihovo prihvaćanje neće biti jednostavno. Promjena se događa upravo u razdoblju kad su društveni i politički život u poprilično dubokoj krizi.“

Želio bih se nadovezati na izjavu kandidatkinje za zamjenicu i njezino shvaćanje da se ovdje zaista osjećamo kao kod kuće. Hrvatska se zajednica doista osjeća kao kod kuće i smatra domovinom ovaj prostor Karpatske nizine i srednje Europe. Istina je da formalno-pravno imamo sve uvjete za dobar život, no tim pravima treba osigurati stvarnu primjenu – ona se moraju i štititi i razvijati.

Želio bih skrenuti pozornost na jedno važno područje – zaštitu prava. U Mađarskoj se doista razvio sustav manjinske samou-

prave koji može poslužiti kao primjer, no tu političku autonomiju smatramo prilično ranjivom. Naime, između samouprava nema odnosa podređenosti i nadređenosti – bilo da je riječ o lokalnim ili općinskim tijelima – ali se na manjinske samouprave često gleda kao na svojevrsne pomoćne organizacije koje samo obogaćuju kulturni život u pojedinim sredinama.

Svjesni smo da su mogućnosti samouprava u fiskalnoj politici ograničene te da se nerijetko iskorištava činjenica da nacionalne manjine raspolažu određenim sredstvima. Nadovezao bih se i na kolegu koji je govorio o izbornom sustavu, jer i to pitanje zaslužuje dodatno preispitivanje – kako izbornopravo unutar samoupravnog sustava, tako i pitanje zastupljenosti manjina u Parlamentu.

Sjećam se, prije više od dvadeset godina, kad se prvi put govorilo o mogućnosti zastupnika nacionalnih manjina u Parlamentu, izrađeno je više prijedloga, ali su oni nestali u magli vremena. Paradigmatska promjena i, hvala Bogu, novi Temeljni zakon omogućili su da nakon stotinu godina mađarske manjine ponovno imaju svoje zastupnike u najvišem zakonodavnom tijelu.

Također bih želio upozoriti na područje manjinskog obrazovanja. S još uvijek aktualnom zamjenicom pučke pravobraniteljice više smo puta raspravljali o potrebi da se svake godine u rujnu preispita koliko su skupina izgubile manjinske zajednice u svojim institucijama i na koji način pokušavaju 'na silu' ispuniti uvjet od osam učenika. Ako u određenom razredu nema osam učenika, odmah se pribjegava spajanju razreda i sličnim rješenjima. To bi trebalo drukčije urediti i snažnije zaštititi zakonski okvir jer predškolski odgoj traje tri godine, a cilj je da se djeca u istom sustavu pripreme za školu – bez administrativnih i financijskih prepreka.

S moje strane, sigurno mogu ponuditi partnerstvo u nastojanju da se svi mi pripadnici manjina u Mađarskoj osjećamo još više kao kod kuće, u vlastitom domu.“

Branka Pavić Blažetin

Izvor: www.parlament.hu

Sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj

U pečuškom Uredu Hrvatske državne samouprave 30. rujna predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac sazvaio je sjednicu Predsjedništva. Na sjednicu je pozvao i predsjednika HDS-a Ivana Gugana te glavnu urednicu Hrvatskoga glasnika Branku Pavić Blažetin.

Sjednici se od osam članova Predsjedništva odazvalo njih šest, od čega je dvoje preko mrežne platforme sudjelovalo u radu sjednice – Edit Horváth Paukovics (Gradišće) i Balázs Bodis (Zala). Četvero zastupnika nazočilo je osobno: predsjednik Ostrogonac, Angela Šokac-Marković (Bačka), Eva Ispanović (Budimpešta i okolica) i Blaško Bošnjak (Baranja). Uz navedene sjednici su nazočili i član Disciplinskog odbora SHM-a David Greguš te članica Nadzornog odbora Zorica Vuković. Zapisnik sjednice vodila je Angela Šokac-Marković.

Razgovaralo se o nekoliko točaka dnevnoga reda. Bila je to prva sjednica Predsjedništva SHM-a nakon skupštine udruge održane u Gari, koju je predsjednik Ostrogonac ocijenio uspješnom te pohvalio odaziv članova i domaćine. Izvijestio je članove Predsjedništva o dosad održanim programima i najavio nadolazeće. Markovo je uspješno održano uz potporu Fonda „Gábor Bethlen” u iznosu od 600 000 forinti, a udruga je dobila i sredstva za djelovanje od istoga Fonda za 2025. godinu u iznosu od 4 900 000 forinti. Pred Savezom je i obilježavanje 35. obljetnice osnutka, za što je također dobio potporu Fonda „Gábor Bethlen” u iznosu od 850 000 forinti (planira se prigodno izdanje i izložba). Osim toga, tu je i potpora Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, dodijeljena u eurima, što u forintama iznosi 2 572 000. Predsjednik je izvijestio kako je istekao i petogodišnji lizing na službeni automobil Saveza Hrvata u Mađarskoj, čime se smanjuju i ti troškovi.

Osvrnuo se i na istaknute priredbe u kojima je Savez bio suorganizator: Tamburaški festival u Gari, seriju priredbi u povodu 35. obljetnice Zornice, dodjeljivanje nagrade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” KUD-u „Ladislav Matušek” (na prijedlog SHM-a) te predstavljanje knjige Ivana Dulića „Hrvati u Bačkoj i stvaranje samostalne hrvatske države – bunjevački slučaj”.

Povala se rasprava i o personalnim pitanjima i zadaćama, članarinama te Danu Hrvata u organizaciji Hrvatske državne samouprave, koji će biti održan 15. studenoga u Pečuhu i čiji je suorganizator i SHM. Predsjednik je izvijestio kako se ne planira

središnja proslava 35. obljetnice udruge, nego se planira po regijama organizirati promocije izdanja i izložbe. Obavijestio je članstvo da je udruga od privatne osobe uzela zajam od 3 milijuna forinti, koji je vraćen s kamatama od 31 000 forinti, kako bi se mogli održati programi u prvom dijelu 2025. godine.

Utvrđen je i datum i mjesto održavanja Skupštine udruge u 2026. godini – bit će to 9. svibnja u Salanti. Odustalo se od Budimpešte zbog bojazni od nedostatka kvoruma te je prihvaćen prijedlog Angele Šokac-Marković. Ona je među ostalim rekla: „Skupština održana u Gari bila je po odazivu jedna od najbrojnijih skupština posljednjih nekoliko godina, po mom mišljenju i zato što je priređena u naselju i okolici gdje Savez ima najviše članova. Savez bi trebao voditi računa da skupštine organizira u mjestima gdje može računati na odaziv članstva i gdje će odaziv, i na skupštinu i na popratnu priredbu, biti velik. Ne gledajmo da idemo od regije do regije, nego gledajmo da naša skupština bude posjećena i u mjestu blizu našega članstva.”

Eva Ispanović i Zorica Vuković

Dogovoreni su i natječaji koje će Savez prijaviti Fondu „Gábor Bethlen”: Markovo u Baji, Hrvatski piknik u Budimpešti i Dan Miloradića u Sambotelu.

Razgovaralo se i o stanju u Predsjedništvu SHM-a i neodazivanju na sjednice predstavnika Podravine Joze Solge i zamjenika predsjednika Arnolda Barića (koji se ispričao da ne može nazočiti). Angela Šokac-Marković i Eva Ispanović zauzele su stav da ih treba pozvati na odgovornost, dok je Joso Ostrogonac rekao kako Predsjedništvo ima kvorum i može donositi odluke, a izborna je skupština udruge za

Angela Šokac-Marković i Joso Ostrogonac

dvije godine. Na njoj će se birati članovi Predsjedništva i Savezovih tijela.

Angela Šokac-Marković rekla je, među ostalim: „Sve one koji su krenuli na listi Saveza na izborima 2024. godine treba opomenuti kako nisu članovi samo kad treba dobiti potpis od Saveza i kako su stigli ondje gdje jesu u bojama Saveza. Oni su pristali na to da će tu udrugu tijekom svog mandata predstavljati i pomagati. Tu se miješa i Savez i samouprava i ni sami ne znamo zašto smo razdvojeni. Trebalo bi, barem što se nas iz Saveza tiče, da se oni koji su krenuli na listi Saveza izjasne jesu li članovi samo u izbornoj godini ili su članovi tijekom cijelog mandata. To je osnovno pitanje. Neki vuku lijevo, neki desno, a da ih upitaš zašto – ni polovina ne bi znala naznačiti što im fali.”

Ostrogonac je dodao: „Daju se krive informacije koje ne odgovaraju istini, netko uznemirava ljude i to vodi do nesložnosti u regijama. Nije poštena ta igra. Uradili smo što smo uradili, izbori su uspjeli kako su uspjeli, sve je bilo legalno. Naravno, to se nekima nije sviđalo, ni meni se nije sve sviđalo, ali moramo ići dalje. Imamo kvorum, možemo i ovako raditi, ali to nije dobro.”

Narodnosne samouprave i udruge preko računa uplaćuju članarinu za svoje zastupnike i udruge, a pojedinci preko čekova. Predstavnici regija zamoljeni su da podijele čekove po regijama. Razgovaralo se i o Savezovim prijedlozima za nagrade koje će biti uručene na Danu Hrvata, a zaduženi su predstavnici Zale, Baranje i Podravine da pošalju imena svojih kandidata.

Na kraju sjednice predsjednik HDS-a Ivan Guga izložio je okvirna događanja i program ovogodišnjeg Dana Hrvata.

Branka Pavić Blažetin

Obnovljeno sjedište Hrvatske samouprave Kisega i spomenik hrvatskim graničarima u Kisegu

Uz znatnu potporu Vlade Mađarske obnovljeno je sjedište Hrvatske samouprave Kisega. Državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu predsjednika mađarske vlade Miklós Soltész 22. listopada posjetio je obnovljenu zgradu, a zatim i nedavno restaurirani spomenik podignut u čast hrvatskim graničarima koji su poginuli u Kisegu 1848. godine. Državnog tajnika primili su gradonačelnik Kisega Béla Báthly i predsjednik Hrvatske samouprave Kisega Sándor Petkovics.

Do kraja prošle godine na zgradi Hrvatske samouprave Kisega provedena je energetska obnova (zamjena prozora i izolacija ravnog krova), a zgrada je dobila i novu rasvjetu te obnovljene zidove. Sljedeća faza obnove uključivat će vanjsko bojenje zgrade i uređenje jedne prostorije.

Nedavno je obnovljen i spomenik koji je vrlo važan za Hrvate jer taj spomenik, „Ležeći lav“, čuva uspomenu na hrvatske graničare iz vojske bana Josipa Jelačića. Spomenik je postavljen u čast 42 graničara koji su poginuli vjerni svojoj dužnosti. Ti su se događaji dogodili za vrijeme Mađarske revolucije 1848. – 1849. godine – 12. listopada 1848. graničari iz okolice bili su zarobljeni i

Kod spomenika „Ležeći lav“

odvedeni prema Kisegu, gdje su ih nedaleko od grada okrutno ubili. Na spomeniku stoji natpis na njemačkom jeziku kojim se junacima odaje počast za njihovu hrabrost i odanost.

Obnova zgrade i spomenika podsjeća nas na važnost zajedništva i na to da se žrtva naših predaka nikad ne smije zaboraviti.

Andraš Kovač

Miklós Soltész: „Dok se na zapadu crkve zatvaraju, kod nas se grade i obnavljaju“

U Semelju je u središtu sela 21. listopada položen kamen temeljac za izgradnju mjesne kapele. Kamen temeljac položili su državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Mađarske Miklós Soltész, parlamentarni zastupnik toga kraja iz stranke FIDESZ Péter Hoppál, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, načelnik Semelja József Kumli i predsjednik Hrvatske samouprave Semelja Mišo Šarošac, uz izvođača radova. Čin je posvetio svećenik Pečuške biskupije, ravnatelj biskupskog ureda Pečuške biskupije Róbert Máger. Mađarska Vlada s 55 milijuna forinti podržala je izgradnju kapele u Semelju.

Na prigodnoj svečanosti sudjelovao je i Ženski pjevački zbor „Karašica“ iz Katolja.

Kako donosi MTI, državni tajnik Soltész na svečanosti polaganja kamena temeljca za novu kapelu u selu koje se nalazi jugoistočno od Pečuha i u kojem većinom žive pripadnici hrvatske narodnosti rekao je kako uloga vjere i kršćanstva na zapadu i sjeveru Europe sve više slabi.

„Dok se u sjevernoj i zapadnoj Europi posljednjih desetljeća stotine crkava zatvaraju, prodaju ili prenamjenjuju, u Hrvatskoj i Mađarskoj grade se nove“, istaknuo je državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose u Uredu predsjednika vlade Miklós Soltész u Semelju.

Prema njegovim riječima, „za zapadnu Europu danas je karakteristična cinična ideologija koja je suprotna stvorenome svijetu“ te se iz toga mogu razumjeti i tamošnje ratne težnje. Nasuprot tomu, u srednjoj Europi, u srcu kontinenta – u Mađarskoj i Hrvatskoj – „još uvijek znaju što su prave vrijednosti“.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Péter Hoppál (Facebook)

Polaganje kamena temeljca

Bilateralna obrambena suradnja

Jedan je od najvažnijih strateških zadataka Mađarske zaštita hrvatskog zračnog prostora dok taj zadatak ne preuzmu novi hrvatski Rafalei, istaknuo je mađarski ministar obrane Kristóf Szalay-Bobrovniczky 21. listopada u Zagrebu. Složio se s hrvatskim ministrom obrane Ivanom Anušićem da je prioritet dviju zemalja bilateralna obrambena suradnja.

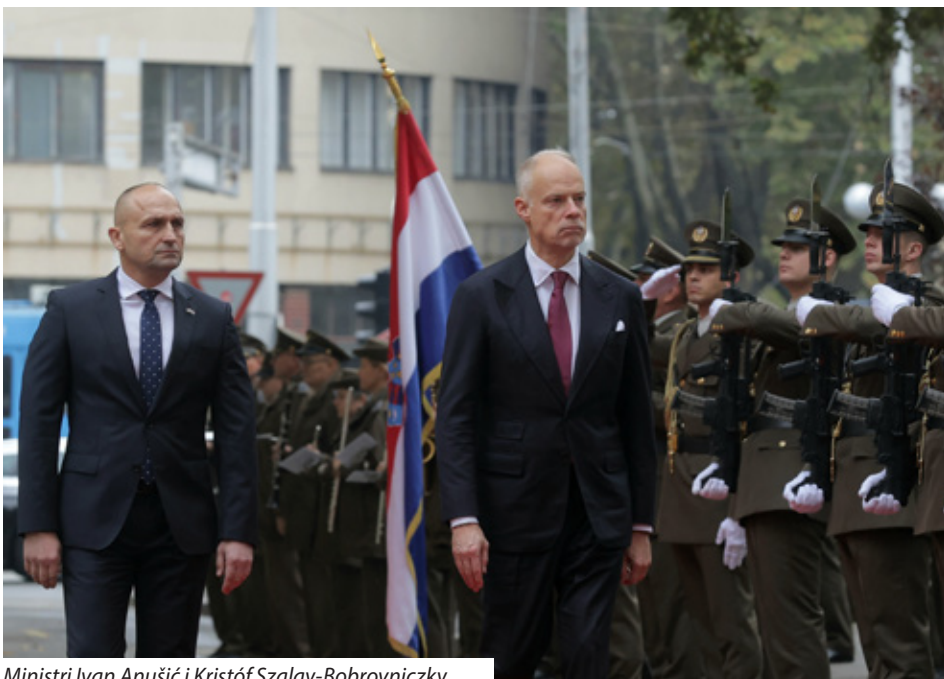
Mađarski ministar Kristóf Szalay-Bobrovniczky referirao se tzv. *air policing* prema kojemu se od kraja 2024. pa do kraja ove ili početka sljedeće godine mirnodopski nadzor i zaštita hrvatskog zračnog prostora obavlja iz savezničkih zemalja NATO-a Italije i Mađarske. To se čini kako se ne bi utjecalo na obuku pilota Rafalea. Riječ je o standardnoj praksi u razdoblju prijelazne buke pilota prema Ministarstvu obrane RH. Mađarski ministar kazao je da dvije zemlje već imaju dobru obrambenu suradnju, ali se ona može i pospješiti.

Važnost suradnje s Mađarskom istaknuo je i hrvatski ministar obrane Ivan Anušić rekavši: „Radimo na tome da ojačamo bilateralnu suradnju i trgovinsku razmjenu naših obrambenih industrija, za što smo danas i jučer napravili prvi korake“.

Szalay-Bobrovniczky boravio je u višednevnom posjetu Hrvatskoj, gdje je 20. listopada posjetio osječku tvrtku Orqa, a 21. listopada nakon sastanka u MORH-u uputio se u tvrtku Čateks u Čakovcu.

Anušić je istaknuo da Orqa proizvodi dronove FPV ili dronove s pogledom iz prvog lica (pilot vidi isto što i dron kojim upravlja), za koje Hrvatska želi preuzeti vodeću ulogu u Europskoj uniji. Tvrtka Čateks već je sklopila ugovor za proizvodnju vojne tkanine za slovačko ministarstvo obrane.

Mađarski ministar zahvalio je Hrvatskoj što su njezini vojnici sudjelovali na najvećoj mađarskoj vojnoj vježbi od 1990., Adaptive

Ministri Ivan Anušić i Kristóf Szalay-Bobrovniczky

Hussars 2025., čime je Hrvatska pokazala da je važan partner svojeg sjevernog susjeda i članice NATO-a od 1999. godine.

Najava je ovo tješnje suradnje dviju zemalja čiji su se predstavnici sastali u ozračju u kojem već gotovo četiri godine bjesni rat u mađarskoj susjednoj zemlji Ukrajini, a tijekom kojega Mađarska zadržava skeptičan stav prema bezrezervnoj podršci toj zemlji koja se brani od agresije.

Na svojem Facebook profilu Anušić je napisao: „Danas je Mađarska članica NA-

TO-a i EU-a s kojom želimo ostvariti novu razinu bilateralne obrambene suradnje kroz dodatne zajedničke aktivnosti naših oružanih snaga. Želimo i suradnju naših obrambenih industrija kako bismo osnažili europsku proizvodnju naoružanja, a sve u cilju jačanja stabilnosti i sigurnosti, posebno jugoistočne Europe. Mađarskom kolegi iznio sam i stavove o kriznim žarištima na jugoistoku Europe i izvorima nestabilnosti te poručio da Hrvatska i dalje nastavlja pomagati Ukrajini.“

Izvor: HINA

BUDIMPEŠTA – Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta održao je sjednicu 20. listopada. Na početku sjednice članovi Odbora odali su počast svojem kolegi Trajānu Kresztiju, rumunjskom narodnosnom glasnogovorniku, koji je preminuo 11. listopada 2025.

Odbor je, u vezi s raspravom, formirao mišljenje o sljedećim zakonima:

- Zakon o izvršenju državnog proračuna Mađarske za 2024. godinu iz 2023. godine (Prijedlog zakona br. T/12679)
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama poreznih zakona radi smanjenja administracije i usklađivanja zakonodavstva (Prijedlog zakona br. T/12801)
- Prijedlog zakona o mikropopisu za 2027. godinu (Prijedlog zakona br. T/12804).

Istodobno je Odbor odlučio provesti detaljnu raspravu o navedenim prijedlozima zakona. Također je potvrdio delegiranje svojih članova u Odbor za potporu nacionalnim manjinama i Odbor za potporu romskoj manjini, kao što je prije bilo odlučeno.

U pripremi je i prijedlog zakonske izmjene povezane s registrom narodnosnih imena. Svrha je izmjene proširiti prava državnih narodnosnih samouprava u vezi s registrom narodnosnih imena te im omogućiti reviziju registra narodnosnih imena.

BUDIMPEŠTA – U Budimpešti je 16. i 17. listopada održana međunarodna konferencija pod nazivom „Međusobne kulturne, književne i jezične traume slavenskih naroda u novom vijeku“. Skup su organizirali Institut za slavensku i baltičku filologiju Sveučilišta Lorānda Eötvösa i časopis „Studia Slavica“. Sudionici iz devet zemalja, njih tri-desetak, govorili su o povijesnim i suvremenim traumama među slavenskim narodima te o njihovom utjecaju na jezik, književnost i kulturu. Poseban naglasak bio je na posljedicama južnoslavenskih ratova i ukrajinsko-ruskog sukoba. Radovi s konferencije bit će objavljeni u časopisu „Studia Slavica“.

„Važni su mi moji hrvatski korijeni!” vlč. Vjenceslav Tóth

Odakle ste rodom?

Ja sam se rodio u Mersevátu, udaljenom pet kilometara od Celldömölka, ali majka mi je gradišćanska Hrvatica iz Keljme (Horvátimle). Nisam dobro naučio hrvatski jezik jer sam živio u mađarskom selu i išao u mađarsku školu. Od majke sam naučio samo nekoliko riječi na hrvatskom. S učenjem hrvatskog jezika počeo sam ozbiljnije u Ostrogonu, u franjevačkoj gimnaziji. Važni su mi moji hrvatski korijeni. Puno mi je pomogao u učenju jezika i franjevac Lőrinc Krleža, koji je bio iz Pomurja, a školovao se u Varaždinu. Sve slobodno vrijeme provodio sam kod njega učeći hrvatski jezik. Dao mi je bilježnicu, diktirao mi tekstove koje bih mu ja zatim trebao prevesti s mađarskog na hrvatski.

Ostrogon jer, kako je rekao, ondje ne samo da poučavaju nego i odgajaju.

Kakvo je bilo školovanje u Franki?

Kad sam stigao u Franku (Szent Antal Ferencs Gimnázium és Kollégium), preda mnom se otvorio cijeli novi svijet. Imali smo izvrsne predavače, franjeve, otac Pál, zatim Ágoston, Balázs. Vidio sam kako zaista vjeruju u Boga. Mole se i rade. Ondje je bilo više njih koji su znali hrvatski jezik, npr. Boldizsár Bata koji je podrijetlom iz Čantavira. On je poslije služio u Zagrebu pa se onda vratio u Mađarsku jer je Tito proganjao franjeve. Na kraju je završio u Ostrogonu. S njim sam puno razgovarao na hrvatskom jeziku.

S odličjem Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj

Sveta misa u Kemlji

Kad ste shvatili da želite biti svećenik?

Puno toga u mojem životu stiglo je poput milosti. Moj obiteljski krug naučio me domoljublju i katoličkoj pobožnosti. Bilo je potpuno prirodno da smo redovito odlazili u crkvu, da sam išao na vjeronauk. Na mene je velik utjecaj imala moja baka po ocu, s kojom sam provodio najviše vremena jer su roditelji puno radili. S njom sam puno razgovarao o Crkvi. Imali smo jako dobrog svećenika, Szabolcsa Szabadhegya, koji je za vrijeme komunizma odgojio deset svećenika. Osobno se bavio svom djecom za koju je smatrao da bi mogla postati svećenici. Kad sam išao u sedmi razred, dao mi je jednu knjigu da pročitam i rekao da ne trebam žuriti s čitanjem, samo polako. Trebalo mi je pola godine da je pročitam. Zvala se „Božji atletičari” (Dr. Schmiedt Béla: „Isten atlétái”). Ta knjiga je jako lijepo i razumljivo objasnila život Crkve i svećenika. Tad sam shvatio da želim biti svećenik. Čuvši moju želju, Szabolcs Szabadhegy uputio me je u Franku u

Gdje ste nastavili školovanje?

Na fakultetu. Tad sam već prilično dobro govorio hrvatski jezik, pa sam se prijavio na smjer hrvatskog i ruskog jezika. Na hrvatski su me primili. Započeo sam fakultet i odlazio na predavanja, ali tad se ponovno otvorio Katolički fakultet i biskup (elöljáró) me je upisao na studij latinskoga jer sam tada manje-više znao i latinski. Na fakultetu sam tad počeo učiti dodatno i grčki i hebrejski. Tu sam opet imao vrhunske profesore, a posebno bih istaknuo čuvenog Miklósa Marótha. Godinu dana proveo sam i u Segedinu na teologiji i već sam ondje stupio u kontakt s hrvatskim franjevcima. Tad je bilo vrijeme Domovinskog rata.

Kako se prisjećate susreta s hrvatskim svećenikom, franjevcem, novinarom i sveučilišnim predavačem Mirkom Mataušićem?

Upoznao sam ga u Segedinu i ubrzo se s njim dogovorio da odem u Zagreb učiti je-

zik. Nakon prve godine fakulteta otputovao sam na mjesec dana u Zagreb. Bilo je jako zanimljivo jer sam upoznao puno franjevačke braće, a gotovo svi oni govorili su hrvatski jezik na različitim dijalektima. Netko je govorio dijalektom iz Zagorja, netko iz Dalmacije, netko iz Međimurja. Oni su se svi međusobno razumjeli, samo ja nisam ništa razumio. Puno su mi pomogli svećenici Robert Perišić i Ivan Matić, koji su mi prevodili „s hrvatskog na hrvatski”. Bilo je puno smijeha zbog toga. Upoznao sam cijenjenog franjevca i povjesničara Emanuela Hoška. Puno sam naučio od njega i često sam ga posjećivao na Trsatu, kamo i danas, nakon njegove smrti, često svratim.

Kad ste počeli služiti hrvatske mise?

Godine 2000. potražio me je Martin Išpanović iz hrvatske zajednice s idejom da bi bilo dobro da služim mise na hrvatskom jeziku. Rekao sam mu da baš ne govorim toliko dobro, ali da ću pokušati. Bilo je teško, pogotovo držati propovijed. Tad sam još predavao u Ostrogonu i bio odgojitelj u kolegiju, pa sam misu na hrvatskom u Budimpešti mogao držati jedanput mjesečno. U međuvremenu je došao i svećenik Árpád Horváth, pa su se mise na hrvatskom jeziku održavale dva puta mjesečno. Godine 2014. sam se iz Ostrogona vratio u Budimpeštu i pomislio zašto ne bih držao hrvatske mise svaki tjedan. I tako je odonda. Jedino je teško naći zamjenu kad odem na hodočašće.

Nedavno ste imali srebrnu misu koju ste proslavili i u krugu hrvatske zajednice u Budimpešti. Što biste poručili hrvatskoj zajednici?

U današnje vrijeme od velike je važnosti da negujemo svoju narodnosnu kulturu, svoj jezik i vjeru u Krista.

Kršul

KARAŠICA SPAJA

Karašica – ili Mala Karašica, jer postoji i Velika Karašica koja izvire na Papuku – najvažniji je autohtoni tok u Baranji s hidrografskom dužinom od 81 km, od čega u Hrvatskoj 30,46 km. Izvire u Mađarskoj, na istočnim obroncima Mečeka kod Feketića (Feked), te teče prema jugu kroz mjesta Bodica, Kikoš (Kékesd), Seluv, Katolj, Kemed, Surdukinj, Borjata (Borjád), Viljan i Madžarboj. Kod Iločca i Luča prelazi mađarsko-hrvatsku granicu, a zatim, mijenjajući smjer prema istoku i sjeveroistoku, podno Banskog brda prolazi kraj Branjinog Vrh, Popovca, Branjine, Podolja, Gajića, Draža i Batine. Ondje se naposljetku ulijeva u Dunav, ispod monumentalnog spomenika Batinskoj bici.

Kad Mala Karašica, vijugava i mirna, prolazi kroz Surdukinj, čini se kao da rijeka šapuće staru priču – priču o selima, ljudima i običajima koje povezuje već stoljećima. Upravo ta rijeka, autohtoni baranjski tok, postala je simbol zajedništva i povod da se svake jeseni, već više od dva desetljeća, u Surdukinju okupi mnoštvo ljudi na manifestaciji znakovita imena – „Karašica spaja”. Ove je godine 20. rujna Surdukinj ponovno živnuo u znaku pjesme, plesa i susreta. Ulice su ispunile šarene nošnje, zvuci glazbala i uzbuđeni glasovi.

Istoga dana u Surdukinju je održan i XXIX. berbeni festival, u selu u kojem djeluju i aktivna hrvatska samouprava i njemačka samouprava, što svjedoči o bogatoj višenacionalnoj tradiciji mjesta.

U velikom festivalskom šatoru i na okolnim prostorima posjetiteljima su ponuđeni brojni i raznovrsni programi namijenjeni svim uzrastima. Poslijepodne je otvoreno svečanim mimohodom Karašice u kojem su sudjelovale folklorne skupine, pjevački zborovi i društva iz naselja povezanih tom rijekom. Hrvatska, njemačka i mađarska društva ponosno su nosila svoje boje, pjesme i plesove.

Pjevački zbor „Karašica”

Posebno su se istaknuli Katoljčani sa svojim Pjevačkim zborom „Karašica” u raskošnim narodnim nošnjama te Muški pjevački zbor „Hrastina” iz Udvara. Sudjelovala su i društva iz Hrvatske, a veliko oduševljenje izazvao je KUD „Seljačka sloga” iz Gajića predstavivši se izvornom nošnjom i pjesmom svojeg kraja.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Szederkényi Kultúra (Facebook)

Dani Zrinskih obilježeni u Sigetu

U spomen na hrvatskog junaka i bana Nikolu Šubića Zrinskog – Nikolu IV. Zrinskog (Nikola Zrinski Siget-ski), koji je tijekom opsade Sigeta junački poginuo i 7. rujna 1566. godine zaustavio prodor Turaka prema Beču – u Sigetu su od 4. do 7. rujna održani Dani Zrinskih s bogatim programom. Sigetska bitka jedan je od ključnih događaja hrvatske i ugarske srednjovjekovne povijesti. Nikola Šubić Zrinski, branitelj sigetske utvrde, poginuo je suprotstavivši se nadmoćnijoj osmanskoj vojsci koju su predvodili sultan Sulejman Velikanstveni i veliki vezir Mehmed-paša Sokolović. Ove godine obilježena je 459. obljetnica Sigetske bitke.

U programu su sudjelovali brojni uzvanici, plesni ansambli, pjevački zborovi i povijesne postrojbe, među kojima i Zrinska garda iz Čakovca te Zrinski kadeti iz Kerestura. KUD „Dola” iz Slatine predstavio se hrvatskim plesovima, a nastupili su i KUD „Mura” iz Murskog Središća te Ansambl „Pučpuljike”.

Ansambl „Pučpuljike” na mjestu pogibije Nikole Šubića Zrinskog pjevao je hrvatsku himnu, a nakon svečanog polaganja vijenaca uslijedio je koncert u središtu grada koji su održali s prijateljskim mađarskim zborom Tinódi Vegyeskar Szigetvar.

Kad se branio Siget, branila se i tadašnja Europa jer je upravo ondje zaustavljen prodor Osmanlija prema Beču. Ono što ostaje

Zrinski kadeti iz Kerestura

kao trajna vrijednost odluka je Zrinskog o proboju koji vodi u sigurnu smrt, ali ne u predaju.

Položeni su vijenci sjećanja kod bisti i spomenika u gradu te u Parku mađarsko-turskog prijateljstva. Služena je dvojezična hrvatsko-mađarska sveta misa koju je predvodio župnik u Sigetu Gabrijel Barić. Diplomatski predstavnici Republike Hrvatske u Mađarskoj također su položili vijence. Uz spomenike Nikoli Zrinskom Sigetskom tih su dana vijenci položeni i kod bisti i spomen-ploče kapetana Márka Stancsicsa Horvátha i Lőrincza Juranicsa.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Szigetvári Vigadó (Facebook)

Petrovo Selo: miCROfon 2025.

Pjesmom „U ljubav vjere nemam” već je deveti put otvoreno popularno natjecanje u pjevanju za talentirane mlade Hrvatice i Hrvate „miCROfon”. Ono je 18. listopada 2025. ispunilo dvoranu Kulturnog doma u Petrovu Selu do posljednjeg mjesta.

Organizatori priredbe bili su Hrvatska državna samouprava i Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj na čelu s v. d. ravnatelja Gabriellom Kohuth Várhelyi, ali uz veliku podršku domaćina iz Petrova Sela i Hrvatske samouprave Petrova Sela.

Publika je s oduševljenjem pratila svaki nastup mladih pjevača i pjevačica koji su ove godine došli ne samo iz Mađarske nego i iz Austrije, Slovačke i Srbije. Voditelji večeri Mirjana Steiner i Andrija Handler održavali su veselu atmosferu svojim duhovitim komentarima i dali podršku natjecateljima koji su imali tremu prije nastupa.

Nakon nje na pozornicu je došla Luca Árvai iz Priske. Ona također svira u tamburaškom orkestru, pleše i pjeva, pa joj nastup pred publikom nije bio novi izazov. Izvela je pjesmu „Molitva za tebe”.

Na pozornicu je zatim stupila gimnazijalka HOŠIG-a Dóra Gohér iz Maglóda, koja je također već sudjelovala na miCROfonu te je opušteno otpjevala pjesmu „Odlična stvar”.

Potom je nastupila Zara Krausz iz Pečuha, koja je za svoj nastup odabrala pjesmu „Imaš pravo”. Učenica 11. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu, osim što dobro pjeva, ima i talent za slikanje te plesanje modernih plesova.

Danica Handler

Sudionici miCROfona

Natjecanje je otvorio Krisztián Baka, koji je otpjevao pjesmu „Još fališ”. Krisztián dolazi iz Kerestura. Nastup na pozornici nije bio nova stvar za njega jer, osim što pjeva, svira i tamburu u svojem tamburaškom orkestru.

Sljedeća pjevačica bila je Mira Mogyorósi, učenica hrvatske gimnazije u Pečuhu. Mira je već i prije nastupila na pozornici miCROfona, a ove je godine otpjevala pjesmu „Dani su bez broja”.

Nastup za pamćenje

miCROfon 2025.

Nakon nje nastupila je još jedna pečuška gimnazijalka, Emilia Sörös iz Birjana, koja je također drugi put na miCROfonu, ove godine s pjesmom „Bižuterija”. Rekla je da je odabrala tu pjesmu jer je vesela i jer voli kad publika uživa kao i ona dok pjeva.

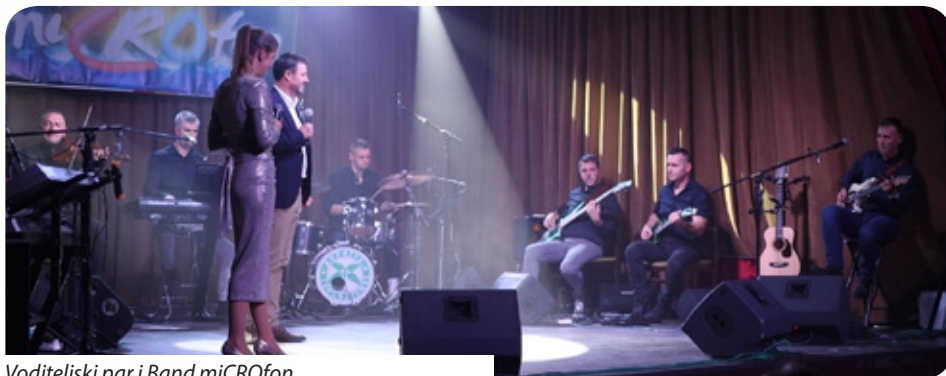
Prvi put u povijesti natjecanja sudjelovao je pjevač iz Slovačke. Bio je to Tomislav Janković iz Hrvatskog Jandrofa. Sa svojih 15 godina bio je ujedno i najmlađi natjecatelj. Svira više instrumenata, a na natjecanju je izveo pjesmu „Jesen je”.

TRENUTAK ZA PJESMU

Budi moja noć

*Dođi, koja si moja
u moju noć.
Stvori, koja si moja
moju noć.
Utišaj ovu tišinu.
Umiri ovaj mir. Utopi
ovu smrt. Proširi ovu
sobu. Razori ovaj zid.
Podigni ovo nebo. Pomiri
ove sjene. Pokosi
ovu kišu. Uglazbi
ove suze. Rascvjetaj
ove ruke
Sazidaj ove riječi. Izliječi
ove oči.
I postani moja noć.
Budi
moja noć.*

Josip Pupačić

Voditeljski par i Band miCROfon

Potom je nastupila pjevačica iz Subotice Matea Miković. Pohađa gimnaziju u Subotici na hrvatskom nastavnom jeziku, pleše folklor u HKC-u „Bunjevačko kolo“ i članica je pjevačke skupine Prelje. Otpjevala je pjesmu „Grad bez ljudi“.

Sljedeća pjevačica bila je Anna-Maria Sagmeister, koja je došla iz Austrije, mjesta Stinjaki. Kao učiteljica poučava djecu glazbu i tamburicu, svira na orguljama i pjeva u crkvi. Budući da se mnogo bavi glazbom i pjevanjem, nije joj bio problem otpjevati pjesmu „Još te volim“.

Nakon nje na pozornici se pojavila Mira Skaczel-Varga iz Dušnoka. Svira klavir od djetinjstva, voli plesati i pjeva u zboru Dušeni. Izvela je pjesmu „Tarapana“.

Na kraju natjecanja nastupila je Danica Handler iz Petrova Sela uz veliko bodrenje domaće publike. Ona je prvi put sama pjevala pred publikom, pa je imala malu tremu. Ipak, njezina izvedba pjesme „Kako sam te voljela“ dirnula je sve prisutne.

Glazbenu pratnju cijele večeri osigurao je miCROfon bend koji čine: Róbert Harangozó, Szabina Balogh, Hajnalka Móri-cz-Timár, Flórián Kónyai, Tibor Timár, Do-

Nakon pobjede

minik Jánny, Dusán Timár, Gábor Balogh i Jandre Kovács. Oni su svojim profesionalnim izvedbama podigli razinu priredbe na koncertnu razinu. Za tehnički dio programa pobrinuli su se Péter Schaffer (razglas), Tibor Németh (rasvjeta) i Rajmund Filipovits (backstage i dvorana).

Nakon što su svi nastupili, žiri koji su činili Čarna Kršul, Ambruš Škrapić i Dubravko Laco povukao se na kratko vijećanje. Dubravko Laco, glavni vokal sastava Živa legenda i Falling in Between te bivši član pratećeg benda Toniija Cetinskog, tijekom večeri

održao je i kratak koncert. Kao član žirija naglasio je kako je u pjevanju najvažnije da izvođač razumije o čemu pjeva te da pjeva iz duše. Na svojem koncertu upravo je to i pokazao: kako se pjeva iskreno i s osjećajem.

Nakon koncerta uslijedio je najzujblijivi dio večeri. Pjevači i pjevačice zajedno su otpjevali pjesmu, svojevrsnu himnu natjecanja miCROfon – „To je moj dan“. Vrhunac večeri bila je objava nagrada – treće mjesto osvojila je Dóra Gohér, drugo mjesto pripalo je Matei Miković, dok je pobjednica natjecanja

postala Danica Handler. Nagradu pobjednici predao je Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj. Kad su svi primili svoja priznanja, Danica je još jednom otpjevala svoju pobjedničku pjesmu.

„Nikad nisam mislila da ću doći na miCROfon, a kamoli da ću pobijediti. Imala sam veliku tremu, ali kad sam došla na pozornicu, sve je nestalo i osjećala sam se prekrasno“, rekla je Danica Handler nakon nastupa.

Dubravko Laco

Bogatstvo...

Pjevački zbor iz Serdahela

Okupljeni su napustili kulturni dom ispunjeni glazbenim doživljajima i emocijama, a voditelji su se oprostili ovim riječima: „Vidimo se sljedeće godine!“

Manifestacija je ostvarena uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske te Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose Ureda premijera Mađarske. Medijski pokrovitelj bila je Croatia.

Andraš Kovač

Bogat program na Tjednu Hrvata u Velikoj Kaniži

Od prvog utemeljenja Hrvatske samouprave Velike Kaniže 1998. godine u pomurskome gradu okupljaju se pripadnici hrvatske narodnosti. Samouprava im nudi razne programe, i to ne samo za njih nego i za one koji žive u hrvatskim naseljima u okolici. Tako je to bilo i na Tjednu Hrvata u Velikoj Kaniži koji je priređen od 29. rujna do 4. listopada u Velikoj Kaniži i u Serdahelu. Književne večeri, plesničica, izlet u Čakovec, radionica za hrvatske pjevačke zborove i na koncert kaniškog Tamburaškog sastava „Stoboš” zabavljali su zainteresirane iz cijele regije, a sveta misa na hrvatskome omogućila je da vježbaju svoju vjeru na materinskom jeziku. Slogan tjedna, koji je predsjednica samouprave Marija Vargović naglasila na svakom programu, bio je „Mi smo jedna familija, moramo se skupa držati”.

Budući da su Hrvati u Velikoj Kaniži podrijetlom iz hrvatskih pomurskih naselja, vezu sa svojim rodnim mjestom nikad nisu prekinuli. Zapravo zajednica crpi snagu upravo iz seoskih tradicija koje je upijala u sebe u djetinjstvu, a istovremeno gradska hrvatska zajednica svojim sredstvima pomaže seoske zajednice.

„Svi smo mi jedna familija. Kad smo zajedno i kad razgovaramo, često ispadne da je netko nekome daleki rod. Ta veza nas još uvijek jača. Na Tjednu Hrvata željeli smo istaknuti i one vrijednosti koje su naše, zbog kojih smo mi posebni: naš kajkavski jezik, naše popevke, naše ljude koji su doprinijeli cjelokupnom razvoju Hrvata. Programe smo osmislili tako da smo iz svega što nas čini Hrvatima nudili nešto. Pozabavili smo se jezikom, književnošću, vjerom, popevkom i glazbom. Naravno, tu smo mogli uvrstiti i druge sadržaje, no u šest dana toliko je stalo”, sumirala je program predsjednica Marija Vargović.

Tibor Mihović u krugu svoje obitelji na književnoj večeri

rezije. Župnik je govorio o sv. Tereziji, koja je željela nasljedovati Krista malenoga, poniznoga, spremnoga na žrtvu. Spomenuo se i Hrvata koji žive u različitim državama – od Rumunjske preko Mađarske do Hrvatske – koje povezuje ista katolička vjera, kršćanska kultura i materinski hrvatski jezik.

Tamburaški sastav „Stoboš”

Tjedan Hrvata u Velikoj Kaniži počeo je književnim susretom s profesorom dr. sc. Stjepanom Blažetinom, voditeljem Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Pečuhu i ravnateljem Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, povjesničarom književnosti, književnim kritičarem, pjesnikom i prevoditeljem. Naslov večeri bio je „Od Kurije Fedak do pečuške Little ulice”. Zapravo je književna večer bila jedan prijateljski razgovor, prisjećanje na minule dane u Serdahelu, na platanu, lipu koja je pružala zadovoljstvo u igri, na zajedničko igranje nogometa, špilanja, sjećanja na prve pokušaje pisanja, čitanje pjesama... Večer je vodila predsjednica Marija Vargović.

Sljedeći dan bio je posvećen izletu u matičnu domovinu, u Čakovec, te je bio namijenjen aktivnim članovima kaniške hrvatske zajednice. U srijedu je u kaniškoj bolničkoj kapeli održana sveta misa koju je predvodio Josip Drvoderić, župnik u Goričanu. Misa je slavljena po nakani pomurskih Hrvata u čast sv. Male Te-

Brojna publika

U četvrtak je priređena kajkavska pjesnička večer na kojoj se predstavio Sumartonac Tibor Mihović. Tibor Mihović, nakon što je postao umirovljenik, posvetio se pisanju na svojem materinskom kajkavskom. Nekoliko njegovih pjesama, koje dišu s ljubavlju prema rodnom kraju, objavljeno je u Hrvatskom kalendaru, ali postupno stvara i nove. Počeo je pisati i prozu, sve na svojem materinskom kajkavskom. Na književnoj večeri publika je mogla uživati u pjesmama u interpretaciji autora.

Peti dan, odnosno četvrtak, bio je posvećen folkloru. Navečer je u Domu kulture „Zsigmond Móricz” pod vodstvom učitelja Ivana Magdića održana plesničica. Pomurski i bunjevački plesovi bili su na repertoaru, a raspoloženje je jamčio Tamburaški sastav „Stoboš”. Nekolicina djece iz serdahelske škole odjenula se u pomursku narodnu nošnju i vrlo vješto usvojila korake od učitelja.

Plesačnica

U subotu su se u Serdahelu, u Kuriji Fedak, okupili voditelji i članovi hrvatskih pjevačkih zborova gotovo iz cijele regije kako bi sudjelovali na radionicama. Pod vodstvom triju izvršnih stručnjaka pomurske glazbe – učitelja glazbe Zsuzsanne Fekete, Laure Tancos i Stjepana Prosenjaka – učili su razne tehnike zbornog pjevanja, upoznavali se s poviješću pomurskih popevki, učili ritmiku, pjevanje u više glasova i mnoge sitne tajne kako bi njihova izvedba narodnih pjesama bila sve bolja. U svim pomurskim mjestima gdje su se utemeljile hrvatske samouprave djeluju hrvatski zborovi, a u više mjesta nema stručnih voditelja, pa se snalaze na različite načine. Upravo zbog toga sudionici su bili vrlo zahvalni na tim radionicama.

Kruna cjelotjednih programa bio je koncert Tamburaškog sastava „Stoboš“, koji je publiku obradovao mnogim pomurskim popevkama, a i šokačkim kolima. Sastav je utemeljen prije 18 godina i još uvijek aktivno djeluje unatoč tomu što neki od članova žive u Budimpešti, a neki u Pomurju. Nekolicina članova prije nekoliko godina počela je skupljati pomurske popevke u hrvatskim mjestima, snimati i zapisivati, odnosno pisati note. Skupina priprema

S dr. sc. Stjepanom Blažetinom razgovara predsjednica Hrvatske samouprave Velike Kaniže Marija Vargović

album na kojem će biti snimljene pomurske popevke u izvedbi tamburaša kako bi se to blago očuvalo i za mlađe naraštaje.

Tjedan Hrvata u Velikoj Kaniži pružio je mnoštvo sadržajnih programa za cijelu regiju i ukazao na to da se pomurski Hrvati ponose svojim jezikom i kulturom i da im je stalo do toga da se oni sačuvaju.

Beta

OSIJEK – U okviru EU projekta b-solutions i u suradnji sa Sveučilištem Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Udruga europskih pograničnih regija (Association of European Border Regions – AEBR) i Europska grupacija za teritorijalnu suradnju – EGTC Pannon 7. listopada organizirali su stratešku konferenciju pod nazivom „Prekogračna mobilnost radne snage i europske integracije na zapadnom Balkanu“.

Konferencija je okupila predstavnike radnih tijela i agencija Europske komisije, predstavnike europskih udruženja te lokalne, nacionalne i regionalne dionike kao i predstavnike akademske zajednice. Sudionici su raspravljali o pitanjima prekograničnog zapošljavanja i mobilnosti radne snage te zajednički kreirali rješenja za uklanjanje prepreka mobilnosti koristeći alate Europske unije za osnaživanje prekograničnih tržišta rada i konkurentnosti. Teme konferencije obuhvatile su pravne, administrativne i institucionalne okvire koji utječu na mobilnost radne snage i zapošljavanje u prekograničnim područjima, posebno u kontekstu regionalne suradnje.

BIRJAN – U Birjanu je 27. rujna obilježen Njemački dan. Uz mjesnu samoupravu u selu djeluju i dvije narodnosne samouprave – njemačka i hrvatska, koje već godinama ostvaruju uzornu suradnju. Redovito posjećuju jedni druge i sudjeluju u programima, pa je i ovog puta u bogatom kulturnom programu na otvorenoj pozornici Trga Templom nastupila Hrvatska plesna skupina iz Birjana. Nakon službenog dijela druženje je nastavljeno uz večeru u mjesnom domu kulture.

Godina stabilnosti i kvalitete u Hrvatskoj

Sve više posjeta Mađara tijekom predsezone i posezone

U budimpeštanskom hotelu Kempinski Corvinus 16. listopada 2025. Hrvatska turistička zajednica predstavila je dosadašnje rezultate turističke godine 2025. i prikazala trendove koji upućuju na održivost, kvalitetu i uravnoteženiju sezonalnost.

Interes za Hrvatsku i dalje je iznimno jak među mađarskim putnicima. Na događanju je istaknuto kako je Hrvatska i dalje jedna od najvažnijih i najomiljenijih destinacija za mađarske turiste, gdje posjetitelji više ne dolaze samo tijekom ljetnih mjeseci nego traže aktivna i gastronomska iskustva tijekom sve većeg dijela godine.

dostupnost dodatno su se poboljšali", rekla je Ivana Herceg, direktorica Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj.

Najposjećenije su regije i odredišta u 2025. godini među mađarskim putnicima i ove godine Kvarner (s više od 1,1 milijun noćenja), a slijede Istra (800 tisuća) i Zadarska županija (610 tisuća). Među najposjećenijim

Ivana Herceg, direktorica Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj

Uravnoteženija sezonalnost, jaka predsezona i posezona do sredine listopada 2025. godine – 750 tisuća mađarskih turista posjetilo je obalu i provelo ukupno 3,69 milijuna noćenja u različitim regijama. Iako to predstavlja umjereni pad u odnosu na rekordnu prošlu godinu – 1 % dolazaka manje i 3,5 % noćenja manje, HTZ ovo smatra godinom stabilizacije jer je prethodne dvije godine bilježila iznimno dinamičan rast: gotovo 20 % u 2023. i dodatnih 10 % u 2024. godini.

Jedan je od najvažnijih pozitivnih trendova u 2025. godini povećanje broja mađarskih turista u predsezoni i posezoni, dok je tijekom ljetnih mjeseci, osobito u kolovozu, zabilježen 6-postotni pad noćenja, što znači približno 130 tisuća noćenja manje u usporedbi s prošlom godinom. Najveći pad zabilježen je kod privatnog smještaja (–6 %), dok su hoteli i kampovi zabilježili stabilne rezultate, zadržavajući prošlogodišnje rezultate.

„Prema Hrvatskoj turističkoj zajednici, sve ovo potvrđuje korake poduzete prema održivom turizmu i izjednačavanju sezonskog opterećenja. Uz blagi pad broja gostiju, kvaliteta usluga, gastronomska ponuda i

su destinacijama i ove godine Crikvenica, Vir i Rovinj. Hrvatska je na putu razvoja i kvalitetnog turizma 2025. godina ostvarila nekoliko važnih ulaganja u turizam. Zahvaljujući otvorenju dionice autoceste A5 od Belog Manastira do mađarske granice putovanje između Budimpešte i Osijeka sad traje samo dva sata automobilom, čime je putovanje mađarskim posjetiteljima još udobnije. Osim toga, ove godine otvoreno je nekoliko novih hotela vrhunske kategorije, dodatno jačajući položaj Hrvatske na karti kvalitetnog turizma.

Među najnovijim su hotelima s pet zvjezdica Heritage & Resort Hotel Monumenti, Hotel Preko, Ugljan – prvi Hilton na hrvatskim otocima, Molum Hotel & Residences, Sv. Filip i Jakov, Hotel Regency, Zadar – prvi Hyatt u Hrvatskoj, The Isolano, Cres – prvi Marriott Autograph Collection hotel u Hrvatskoj. Uvođenjem Michelin Key sustava ocjenjivanja Hrvatska je dodatno ojačala svoju gastronomsku i ugostiteljsku reputaciju: deset hrvatskih hotela ove je godine prvi put primilo ugledno priznanje Michelin Key, što dobro pokazuje predanost zemlje međunarodnim standardima kvalitete.

Godina 2025. donijela je stabilnu, uravnoteženu sezonu u kojoj je uloga predsezone i posezone dodatno ojačana. To potvrđuje da Hrvatska nije atraktivna destinacija samo tijekom ljetnih mjeseci nego i u ostatku godine za mađarske putnike. „Razvoj turizma sve više ide u smjeru kvalitete, održivosti i autentičnih iskustava. Naš je cilj da mađarski posjetitelji otkriju gastronomske, kulturne i aktivne turističke mogućnosti Hrvatske tijekom cijele godine“, istaknula je direktorica HTZ-a Ivana Herceg.

Kršul

Mala stranica

BERBENA VESELICA U HOŠIG-OVU VRTIĆU

S dolaskom jeseni počelo je i razdoblje berbe grožđa, koje smo s veseljem dočekali i u našem vrtiću. S djecom smo razgovarali o berbi, grožđu, pravljenju mošta te o tome kako su ljudi nekad radili u vinogradima. U duhu tih davnih vremena održali smo ovogodišnji program berbe 20. listopada.

Dvorište vrtića pretvorilo se u pravo berbe-no veselje: na stolovima su se u zdjelama nizali sočni grozdovi koje su donirali roditelji i koji su samo čekali da ih male ruke počnu trgati. Djeca su s velikim oduševljenjem isprobavala kako je to skidati bobice i gnječiti ih rukama. Zatim su uz pomoć naše vrtičke preše cijedili slatki mošt.

Sočni grozdovi

Svi su s divljenjem promatrali uzbudljive trenutke prešanja: kad će napokon poteći svježi, mirisni mošt? Djeca su uzbuđeno i sretno dočekala prve kapi – grožđe je obilno puštalo svoj sok. Tete su pažljivo točile gotovi mošt u vrčeve, a poslije su ga svi mogli i kušati.

Dok je trajalo prešanje, djeca su pjevala, recitirala i izvodila berbene pjesme i igre za svoje mlađe prijatelje. Začula se pjesma „Érik a szőlő, vár minket a dűlő...”, zatim „Berem, berem grožđe, dok čuvar ne dođe” i druge poznate melodije. Uz ritmove pjesama „Savila se bijela loza vinova”, „Érik a szőlő” i „Ettem szőlőt, most érik” veselo smo pjevali, plesali i uživali.

Cijedi se slatki mošt

Na kraju dana djeca su kušala mošt koji su sama napravila i uz koji se našlo i nešto slatko – zaslužena nagrada za sav trud i marljivost.

Imali smo veseo dan pun doživljaja tijekom kojeg su se djeca kroz igru upoznala s tradicijom berbe i bogatstvima jesenskih plodova.

Magda A. Havasi
voditeljica vrtića

PEČUH – Odbojkašice V. i VI. dobne skupine Hrvatske škole Miroslava Krleže sudjelovale su 21. listopada 2025. na županijskoj završnici Učeničke olimpijade koja je održana u sportskoj dvorani Gimnazije Kodály. Dva tjedna prije, na županijskom poluzavršnom natjecanju s 12 ekipa, osvojile su drugo mjesto u svojoj skupini i time izborile plasman u županijsku završnicu. Županijska završnica održana je uz sudjelovanje šest ekipa. Odličnom igrom Krležine djevojke plasirale su se među četiri najbolje ekipe, ali su u polufinalu nažalost izgubile u borbi za ulazak u finale. Na kraju su sigurnom i uvjerljivom igrom osvojile 3. mjesto. Članice su ekipe Lotti Andalits, Szányá Báltin, Fanni Burány, Ruta Eric, Mirna Kassanin, Rozália Mária Kovács, Zara Krausz, Lara Fanni Lévai, Hanna Luca Mészáros, Anna Pethő, Emília Sörös, Aliz Tóth-Bobány.

Izvor: Hrvatska škola Miroslava Krleže (Facebook)

Filmska radionica u serdahelskoj osnovnoj školi

U organizaciji Hrvatske samouprave Serdahela i Foto-kino kluba Ivanovec 5. studenoga u Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ u Serdahelu održana je Filmska radionica za više razrede. Učenici su se upoznali s osnovama fotografiranja i snimanja te su snimljeni trenutci iz života školske ustanove. Radionicu je vodio predsjednik Foto-kino kluba Ivanovec Radovan Petković. Filmaše iz Međimurja primili su ravnatelj školske ustanove Zsolt Trojkó i predsjednica hrvatske samouprave Timea Reicher Székely.

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ od samog utemeljenja jednim od najvažnijih zadataka smatra njegovanje hrvatskoga jezika u krugu mladih. Kako bi to postigla, organizira razne programe u koje uključuje organizacije i ustanove iz matične domovine Hrvatske. Surađuje s Osnovnom školom Draškovec te Sveučilištem u Zadru i Zagrebu, s kojima se ostvaruju zajednički školski projekti. Ostvaruje suradnju i s Foto-kino klubom Ivanovec organizirajući zajedničke kampove i radionice. Zahvaljujući toj suradnji djeca iz Serdahela sudjelovala su krajem kolovoza na Međunarodnoj filmskoj radionici u Ivanovcu, gdje su se uz sadržajan program družila, razgovarala s izvornim govornicima hrvatskoga jezika (svojim vršnjacima)... To im je bila ogromna motivacija za to da govore hrvatski jezik, a ovoga su puta članove ivanovečkog kluba ugostile serdahelska hrvatska samouprava i mjesna osnovna škola.

Upoznavanje s kamerama

Snimanje

„Za današnju mladež medijska je kultura prirodna, pametni telefoni su im uvijek pri ruci i s njima je lako fotografirati i snimati, no nije svejedno kako. Filmska radionica djeci nudi mogućnost da i razmišljaju o tome kako se može napraviti kvalitetna fotografija ili snimiti neka tema koja će dugoročno biti vrijedna. Krajem ljeta, kad smo bili u Ivanovcu na radionici, djeci se vrlo svidio svijet filma. Sama su smislila scenarij i poslije to snimala. Nas organizatore posebno veseli što na tim radionicama naša djeca pokušaju komunicirati na hrvatskom jeziku i što mogu čuti kako njihovi vršnjaci razgovaraju na hrvatskom jeziku“, rekla je predsjednica Timea Reicher Székely te dodala kako je zahvalna predsjedniku Foto-kino kluba Ivanovec, koji je uvijek pri pomoći u održavanju radionice.

Tema ove radionice bila je stvaranje kratkog filma o životu Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“. Naime, ustanova upravo ove školske godine slavi pedesetu obljetnicu postojanja i u povodu toga filmaši iz Ivanovca sastavit će film o njoj. U snimanju su sudjelovala i djeca iz Serdahela i iz Ivanovca, a serdahelska djeca uvećbavala su tekstove kojima su pred kamerom predstavljala svoju školu. Snimljeno je nekoliko minuta sa sata hrvatskog, tjelesnog odgoja, pjevanja, sviranja tambure, zatim sa školskog odmora. Od toga će

Mali intervju s vršnjacima

Snimateljski stožer

se složiti film u kojem su „glavni glumci“ upravo učenici hrvatske ustanove.

Suradnja s foto-kino klubom se nastavlja – na ljeto planiraju zajednički filmski kamp u kojem će sudjelovati djeca s obiju strana granice.

Beta

Trgadbena povorka u Gornjem Četaru

I ove je godine uspješno priređena Trgadbena povorka u Gornjem Četaru. Sunčano je bilo 4. listopada i stanovnici tog malog mjesta izišli su na ulice i sudjelovali u šarolikoj i veseloj Trgadbenoj povorci. S obližnjih brežuljaka kao da su im se smiješili predci.

Povorka je u ranim poslijepodnevним satima krenula od Doma kulture uz pratnju limene glazbe iz Szentgotthárda. Na putu su mještani ispred svojih kuća nudili sudionike i posjetitelje jelom i pićem. Zatim su se kola zaustavila na zelenoj livadi ispred mosta na Pinki, gdje su sudionike zabavljali raznim programima.

Prvi je prisutne pozdravio Ivan Guban, predsjednik HDS-a, koji je u Gornji Četar stigao na poziv načelnice i zastupnice u Hrvatskoj državnoj samoupravi Katalin Koncer, rekla je za Hrvatski glasnik predsjednica Hrvatske samouprave Gornjeg Četara Ana Polyák Sallér.

Mještani su u šaljivom skeču zatražili dopuštenje za početak berbenog slavlja. Nakon toga uslijedio je dvojezični program djece iz vrtića, a zatim nastup Zbora „Rozmaring“. Za djecu je održano natjecanje u

ispijanju mošta, a za odrasle u ispijanju špricera te razne igre.

Sljedeće zaustavljanje bilo je kod mjesne gostionice, gdje su se mještani, mladi i stari, rasplesali uz hrvatsku glazbu. Program se nastavio u Domu kulture večerom, glazbom i plesom.

„Svi su se odlično zabavili i ostvarili smo vrlo lijep zajednički program koji je dodatno osnažio naše zajedništvo“, rekla je Ana Polyák Sallér.

Branka Pavić Blažetin
Foto: felsocsatar.hu

Monografija „Bereški Šokci“

U organizaciji Mjesne zajednice Bereg i UG-a Norma iz Sombora u Beregu je 22. rujna predstavljena monografija „Bereški Šokci – kroz arhivske izvore od 16. do 20. stoljeća“. O knjizi su, osim autora Milana Stepanovića, govorili pokrovitelj izdanja Zvonimir Himelrajh i Milorad Stojnić, predsjednik HKPD-a „Silvije Strahinja Kranjčević“ iz Berega. Nazočnima je tom prilikom poklonjeno više od 160 primjeka monografije.

Knjiga „Bereški Šokci – kroz arhivske izvore od 16. do 20. stoljeća“ autora Milana Stepanovića predstavlja povijesni pogled na prošlost sela Berega (Bačkog Brega) i njegova šokačkog stanovništva. Prilično je obimna (362 stranice) i detaljno govori o prošlosti sela, životu nekadašnjih Berežana (Brežana) te posebno opširno o podrijetlu i povijesti svake od šokačkih obitelji u mjestu (njih 65). „Mislim da je ovo prva takva kompleksna studija o nekom naselju iz somborskog okruženja“, rekao je autor.

Branka Pavić Blažetin

S promocije

„Kralj Tomislav i njegovo zlatno prijestolje” u sambotelskoj školi

Dana 18. oktobra 2025. ljeta se je u auli škole „Mate Meršić Miloradić” u Sambotelu održala promocija dičje slikovnice „Kralj Tomislav i njegovo zlatno prijestolje”. Autorica slikovnice je Timea Šakan-Škrin, ravnateljica izdavačke kuće Croatica.

Učenici sambotelske škole

Događaj su organizirali Croatica i Hrvatski vrtić, osnovna škola i gimnazija „Mate Meršić Miloradić”. Slikovnicu su predstavili autorica Timea Šakan-Škrin i dr. Silvestar Balić, suradnik Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj.

Pri predstavljanju se je govorilo o važnosti, da dica upoznaju hrvatsku povijest i kulturu kroz slikovnice. Autorica je razložila,

kako knjiga pokazuje vrijednosti prvoga hrvatskoga kralja na način da i dica moreju uživati i razumjeti: hrabrost, mudrost i ljubav prema svojoj domovini.

Dica su s velikim zanimanjem slušala i uživala predstavljanje. Bilo je zanimljivo vidjeti, da su i mala dica čuđa znala o kralju Tomislavu. Aktivno su sudjelovala kroz cijeli program, a na kraju su se i zabavila pri malom kvizu.

Predstavljajući slikovnice

Među ostalima na promociji su sudjelovali predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan i ravnateljica škole „Mate Meršić Miloradić” Edita Horvat Pauković.

Andraš Kovač

„Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora”

Društvo knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, Hrvatsko knjižničarsko društvo – Komisija za zavičajne zbirke, Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i Gradska knjižnica Požega organizirali su 12. rujna 6. okrugli stol s međunarodnim sudjelovanjem „Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora” u Gradskoj knjižnici Požega.

Skup je okupio knjižničare te muzejske, arhivske i akademske stručnjake iz Hrvatske i inozemstva. Tijekom pet sesija predstavljena su brojna izlaganja o baštini gradišćanskih Hrvata, posebnim fondovima i legatima, riznicama zavičajne građe, važnim knjižničarkama te kreativnim projektima i posterskim prikazima. Na skupu su uz brojne izlagače sudjelovali i predsjednik Udruge Hrvati – Horvátok Robert Hajsan iz Pinkovca, koji uređuje „Panonski list”, te glavna urednica Hrvatskih novina Tereza Grandić, koja je izlagala na temu „Hrvatske novine kroz stoljeće”.

BIKIĆ – Hrvatska samouprava Bikića organizirala je misno slavlje na hrvatskom jeziku koje je 20. rujna u župnoj crkvi sv. Elizabete predvodio dušnočki župnik Sabolč Tomašković. Samouprava je pozvala bikićke obitelji i prijatelje, a došli su i bunjevački Hrvati iz obližnjih naselja. Iako u Bikiću danas živi malobrojna zajednica bunjevačkih Hrvata, hrvatska samouprava već neko vrijeme nastoji i na ovaj način čuvati i jačati vjerski nacionalni identitet pripadnika bunjevačke zajednice.

OBAVIJEST

Hrvatska samouprava Budimpešte će
22. studenog 2025. s početkom
u 15 sati održati

JAVNO SASLUŠANJE

Mjesto:

1054 Budimpešta, Akadémia u. 1. I. kat.

Kazališna dvorana

SVAKOGA RADO ČEKAMO!

HRVATSKA SAMOUPRAVA BUDIMPEŠTE
FÖVÁROSI HORVÁT ÖNKORMÁNYZAT